

Rim Vahiyni O‘rnatadi — O‘n Ikkinchi Raqam

Payg‘ambarlikning Uch Karra Tatbiqi: Vayronkor Jirkanchlik va Oxirgi Kunlarda Qochishga Dair Ogohlantirish

Jeff Pippenger

2024-08-31

Doniyor payg‘ambar so‘zlagan vayronagarchilikning jirkanchligi masihiylar uchun uch xil davrda qochish alomati hisoblanadi. Quddusdagi masihiylar milodiy 66-yilda Rim qo‘shinlarining bayroqlari Quddusni qurshab olganini ko‘rganlarida qochib ketdilar. Beshinchi asrning oxiri va oltinchi asrning boshlaridagi masihiylar esa, gunoh odamini Xudoning ma‘badida o‘zini Xudo deb e‘lon qilayotganini ko‘rganlarida sahroga qochib ketdilar. 1888-yilda AQSh Kongressiga senator Bler tomonidan yakshanba qonunlarining bir qatori kiritildi. Bu qonun loyihalari Bler qonun loyihalari deb atalgan bo‘lib, yakshanba kunini Milliy Ibodat Kuni sifatida belgilashga qaratilgan urinish edi. Yakshanba ibodati mahluqning tamg‘asi, papalik hokimiyatining tamg‘asidir, va Qo‘shma Shtatlar Konstitutsiyasi milliy dinni AQSh fuqarolari uchun sinov sifatida majburan joriy etishga bevosita qarshi turadi.

Aynan mana shu haqiqat Qo‘shma Shtatlarni zamonaviy Rim bilan aynanlashtirishga bog‘liq bo‘lgan nuqsonli tatbiqdan chetda qoldirilgan. Bashoratning uch karra tatbiqi uning tatbiq etilishini boshqaradigan aniq qoidalariga egadir. Bu qoidalar uchinchi bajo bo‘lishning bashoratiy xususiyatlarini belgilash uchun birinchi bajo bo‘lishning bashoratiy xususiyatlari ikkinchi bajo bo‘lishning bashoratiy xususiyatlari bilan birlashtirilishi lozimligini ko‘rsatadi.

Qochish haqidagi ogohlantirish — kelayotgan ta‘qibdan qochish haqidagi ogohlantirishdir. Masih davrida bu ta‘qib milodiy 70-yilda Quddus va ma‘badning vayron qilinishi edi. Yaqinlashib kelayotgan o‘sha ta‘qibning ogohlantiruvchi belgisi milodiy 66-yilda berilgan edi. Beshinchi asr oxiri va oltinchi asr boshlaridagi qochish haqidagi ogohlantirishni Pavlus bashoratli Pergamning, ya‘ni majusiy Rimni ifodalagan tizimning, murtdlashuvini anglash deb ko‘rsatgan. O‘zini Xudo deb e‘lon qiladigan gunoh odami oshkor bo‘lishi uchun, avvalo bir murtdlashuv sodir bo‘lishi kerak edi. 538-yilga yaqinlashgan tarixda to‘siq turgan, yoki Pavlus aytganidek, “ushlab turgan” majusiy Rim olib tashlandi, va Pergam murtdlashgach, qochish belgisi yetib kelib, sodiqlarni papalik jamoatlarining hamjihatligidan ajralishga yo‘naltirdi. So‘ng 538-yilda, Orlean Kengashida, papalik hokimiyati yakshanba qonunini qabul qildi va papalik ta‘qibining bir ming ikki yuz oltmish yili boshlandi.

Dastlabki ikki guvoh Masih tomonidan berilgan qochish haqidagi ogohlantirishning uchinchi bajo bo‘lishi haqiqiy quvg‘indan oldin sodir bo‘lganini aniq ko‘rsatadi. Quddusning vayron qilinishi milodiy 66-yilda Cestius qamali boshlanganidan roppa-rosa uch yarim yil o‘tib yuz berdi; shu tariqa, nasroniylarga Titus tomonidan boshlangan va ma‘bad hamda shahar vayron qilinishi bilan yakunlangan ikkinchi qamalning dahshatlaridan oldin qochib ketish imkoniyati berildi. 538-yildan oldin nasroniylar papalik Rim cherkovidan ajralib chiqdilar va bashoratga ko‘ra sahroga qochdilar; bu esa ruhiy Quddusning vayron bo‘lishini ifodalaydi.

Ammo ma'baddan tashqaridagi hovlini tashlab qo'y, uni o'lhama; chunki u g'ayriyahudiylarga berilgandir. Ular muqaddas shaharni qirq ikki oy oyoqosti qiladilar. Va Men O'zimning ikki guvohimga qudrat beraman, ular qanorga o'ranib, bir ming ikki yuz oltmish kun bashorat qiladilar. Vahiy 11:2, 3.

Qochishga doir ogohlantirishning har ikkala tasvirida ham ogohlantirish quvg'indan oldin keladi, va quvg'in butparast bo'lsin yoki papalikka oid bo'lsin, Rim tomonidan, u tom ma'nodagi yoki ruhiy bo'lsin, Quddusning oyoq osti qilinishi orqali ifodalanadi. Yettinchi kun Adventistlari uchun qochish haqidagi ogohlantirish 1888-yildagi Blair qonun loyihasi edi. Butparast Rim tarixidagi birinchi bajo bo'lishda masihiylar Quddusdan qochishlari kerak edi, papalik Rimining bajo bo'lishida esa masihiylar sahroga qochdilar. Adventizm uchun esa ogohlantirish qishloqqa qochish edi.

“Xudoning xalqiga hozir o'z mehr-muhabbatini dunyoga bog'laydigan yoki xazinasini unda to'playdigan vaqt emas. Ilk shogirdlar singari, biz ham huvillab qolgan va tanho joylardan panoh izlashga majbur bo'ladigan vaqt uzoq emas. Rim qo'shinlarining Quddusni qamal qilishi Yahudiyadagi masihiylar uchun qochish ishorasi bo'lganidek, xalqimiz tomonidan papalik shanbasini majburan joriy etuvchi farmon orqali hokimiyatning o'z qo'liga olinishi ham biz uchun ogohlantirish bo'ladi. O'shanda katta shaharlardan chiqib ketish va undan keyin kichikroq shaharlardan ham tog'lar orasidagi yakkalanib qolgan joylardagi xilvat maskanlarga ko'chib ketishga tayyorgarlik ko'rish vaqti bo'ladi.” Testimonies, 5-jild, 464.

“Xalqimiz tomonidan papalik shanbasini majburan tatbiq etuvchi farmonda hokimiyatni o'z zimmasiga olish biz uchun ogohlantirish bo'ladi”, degan so'zlar Markning so'zlariga muvofiq “bo'lmasligi lozim bo'lgan joyda turgan” vayronagarchilik jirkanchligi namoyon bo'lganida amalga oshdi. 1888-yilda Amerika Qo'shma Shtatlari Kongressi Konstitutsiyaning asosiy unsurlaridan biriga to'g'ridan-to'g'ri zid bo'lgan qonunni ko'rib chiqayotgan edi va ayni o'sha paytda Yettinchi kun adventistlari shaharlardan chiqib, qishloq joylarga ko'chishlari lozim edi.

“Quddusning vayron qilinishida birorta ham masihiy halok bo'lmadi. Masih O'z shogirdlariga ogohlantirish bergan edi, va Uning so'zlariga ishonganlarning barchasi va'da qilingan alomatni kutib turdilar.... Ular hech bir kechiktirmasdan xavfsiz joyga — Iordan ortidagi Pereya yurtidagi Pella shahriga qochib ketdilar.” The Great Controversy, 30.

Qochish uchun berilgan ogohlantiruvchi alomatlarining birinchisiga xos bo'lgan payg'ambarlik xususiyatlari uchinchi va yakuniy bajo kelishni ifodalaydi. Ba'zan o'sha payg'ambarlik xususiyatlari uchinchi bajo kelishda ikki karra bajo kelishni yuzaga keltiradi. Bunga uchta Ilyos misol bo'la oladi. Ilyosning Izabel, Axab va Baal payg'ambarlari bilan to'qnashuvdagi yo'nalishi, ikkinchi Ilyos bo'lgan Yahyo Cho'mdiruvchining Hirodiya, Hirod va Salome bilan to'qnashuvdagi xususiyatlari bilan birlashib, oxirgi kunlarda — zero uch karra tatbiqning uchinchi va yakuniy bajo kelishi har doim oxirgi kunlarda bo'ladi — Ilyos va Yahyo Xudoning xalqining ikki toifasini ifoda etishini belgilaydi. Ilyos bilan ifodalangan bir toifa o'lmaydi, Yahyo bilan ifodalangan boshqa toifa esa o'ladi. Bu ikki toifa Vahiy kitobining yettinchi bobida ham o'lmaydigan yuz qirq to'rt ming va o'ladigan buyuk olomon sifatida tasvirlangan.

Uch Bobil haqidagi bashoratli xabarda o'xshash bir unsur shundan iboratki, birinchi Bobil Nimrod orqali ifodalanadi, ammo ikkinchi Bobil birinchi va oxirgi shohlar — Navuxadnazar va Belshazar orqali ifodalanadi. Navuxadnazar Bobilda najot topadiganlarni, Belshazar esa Bobilda halok bo'ladiganlarni ifodalaydi.

Oxirgi kunlarda Muqaddas Kitob bashoratining mavzusi bo'lgan ikkita yakshanba qonuni mavjud. Birinchisi — Amerika Qo'shma Shtatlarida yaqin orada chiqadigan yakshanba qonuni, ikkinchisi esa butun dunyoga majburan joriy etiladigan yakshanba qonunidir. Bu ikki yakshanba qonuni butparast Rimning yakshanba qonuni orqali timsollangan edi: milodiy 321-yilda Konstantin birinchi yakshanba qonunini kuch bilan joriy qildi, so'ngra 538-yilda Papalik Rimining yakshanba qonuni keldi. Butparast Rim Amerika Qo'shma Shtatlarini oldindan ko'rsatuvchi bir necha bashoratli timsollardan biridir, va 321-yildagi yakshanba qonuni Amerika Qo'shma Shtatlarida yaqin orada chiqadigan yakshanba qonunining timsolidir. 538-yildagi papalik yakshanba qonuni esa butun dunyoga joriy etiladigan yakshanba qonunining timsolidir. Daniel o'n birinchi bobdagi qaroqchilar Amerika Qo'shma Shtatlarining timsoli, degan nuqsonli qarash Amerika Qo'shma Shtatlarida yaqin orada chiqadigan yakshanba qonunidan dalil sifatida foydalanishga urinadi va Amerika Qo'shma Shtatlaridagi yakshanba qonuni Amerika Qo'shma Shtatlari zamonaviy Rim ekanini isbotlaydi, deb da'vo qiladi; shu bilan birga, ajdaho, maxluq va soxta payg'ambarning uchlik ittifoqi tomonidan dunyoning har bir xalqiga majburan joriy etiladigan yana bir yakshanba qonuni borligini e'tibordan chetda qoldiradi.

Agar Qo'shma Shtatlardagi yakshanba qonuni Qo'shma Shtatlarni Zamonaviy Rim sifatida aniqlasa, unda butunjahon yakshanba qonuni nimani aniqlaydi? Uch Rim shuni aniqlaydiki, uch qismli bo'lgan o'sha Zamonaviy Rim ikki alohida yakshanba qonunini ijro etadi. Birinchisi Qo'shma Shtatlarda bo'lib, u 321-yildagi Konstantinning yakshanba qonuni orqali timsollangan edi; ikkinchisi esa 538-yildagi papalik yakshanba qonuni orqali timsollanganidek, butun dunyoni qamrab oladi. Bashoratning uch karra qo'llanilishi doirasida Qo'shma Shtatlardagi yakshanba qonunidan foydalanib, yakshanba qonuni kimning Zamonaviy Rim ekanini isbotlaydi, deb da'vo qilish, butparast va papalik Rim tomonidan belgilangan bashoriy xususiyatlarni mensimaslikdir. Oxirgi kunlarda ikki alohida yakshanba qonuni bor, va ularning hech biri xalqning talonchilari Qo'shma Shtatlar ekanini aniqlash uchun dalil emas. Butparast va papalik Rimning shahodati, hozir qilinayotganidek, xususiy talqinni qo'llab-quvvatlash uchun noto'g'ri talqin qilinganda, bu o'z xususiy talqinini himoya qilishga urinayotganlar timsol va uning ro'yobini tushunmasliklarini ko'rsatadi.

Butparast Rim Qo'shma Shtatlarning timsolidir, papalik Rimi esa zamonaviy Rimning timsoli hisoblanadi. Bashoratning uch karra qo'llanilishining bu noto'g'ri tatbiqi va o'rgatilayotgan narsa "timsol va unga mos keluvchi voqelik" doirasida bayon etilmoqda, degan da'vo bilan bir qatorda, "vayron qiluvchi jirkanchlik"ni bashoratning uch karra qo'llanilishi doirasida qanday ifodalangan bo'lsa, shunday ta'riflashdagi boshqa bir muvaffaqiyatsizlik ham mavjud.

Milodiy 66-yildan 70-yilgacha bo'lgan davrda ikki Rim sarkardasi Quddusga hujum qildi. Har ikki sarkarda — Cestius ham, Titus ham — qamal bilan boshladi, ammo faqat bittasi qamalni qisqa muddatga to'xtatib, orqaga chekindi; bu esa ilohiy taqdir bilan nasroniylarga qochib ketish

imkonini berdi. Nasroniylar qochish haqidagi ogohlantirishni aynan Cestius boshchiligidagi birinchi qamalda angladilar. Titus milodiy 70-yilda Quddusga qarshi urushni davom ettirish uchun kelganida, u qamal bilan boshladi va Quddus hamda ma'bad vayron qilinmaguncha to'xtamadi. Iso bergan ogohlantirish ikki bosqichni o'z ichiga oladi. Avval qochish uchun alomat beriladi, undan keyin esa ta'qib boshlanadi. Beshinchi va oltinchi asrlardagi ushbu ogohlantirishning ro'yobga chiqishida nasroniylar 538-yildan oldin buzuqlashgan Rim cherkovidan ajralib chiqdilar, so'ng esa ta'qib boshlandi.

Pavlus qadimgi Isroilning yozib qoldirilgan butun tarixi oxirgi kunlarda yashovchilar uchun yozilganini juda ravshan ta'kidlaydi va bu haqiqat haqidagi o'zining klassik bayonida "typos" — ya'ni "timsollar" ma'nosini bildiruvchi yunoncha so'z "ensamples" deb tarjima qilingan bo'lsa-da, u tarixlarning barchasi timsol bo'lganini aytadi.

Endi bu narsalarning barchasi ularga ibrat bo'lishi uchun yuz berdi; va ular zamonlarning oxiri yetib kelgan bizlarni ogohlantirish uchun yozib qo'yilgan. 1 Korinfliklarga 10:11.

Pavlus bu haqiqat uchun kontekst yaratish maqsadida o'ninchi bobda foydalangan tarixlar qadimgi Isroilning solihlik bilan ish tutganligi tarixi emas edi.

Ammo ulardan ko'pchiligidan Xudo rozi bo'lmadi, chunki ular sahroda halok bo'ldilar. Endi bu narsalar biz uchun ibrat bo'ldi, toki biz ham ular nafs qilganlaridek yomon narsalarga nafs qilmasligimiz uchun. Ularning ba'zilar kabi butparast ham bo'lmanglar; yozilganidek: "Xalq o'tirib yedi va ichdi, so'ng turib o'ynagani ketdi." Ularning ba'zilar qilganidek biz ham zinokorlik qilmaylik; ular bir kunda yigirma uch ming kishi bo'lib yiqildilar. Ularning ba'zilar kabi biz ham Masihni sinamaylik; ular sinab, ilonlar tomonidan halok qilindilar. 1 Korinfliklarga 10:5–9.

Muqaddas tarix — Xudoning xalqining ham solihligi, ham nohaqligining qaydidir, ammo har ikkala qaydda ham bu tarix baribir oxirgi kunlarda yashayotgan Xudoning xalqi uchun bir timsoldir. 1888-yilda Minneapolisdagi isyon tarixi, Adventist tarixchilarning da'volariga qaramay, nohaqlikning qaydidir. Isyon shu qadar chuqur edi-ki, Ellen Uayt yig'ilishni tark etishga qaror qildi, va faqat bir farishta unga qolib, Musoning tarixida Qo'rah, Datan va Abiram isyoniga parallel bo'lgan bu isyonni qayd etish uning mas'uliyati ekanini aytgani uchun qoldi. O'sha yig'ilishda Vahiy kitobining o'n sakkizinchi bobidagi qudratli farishta tushdi, biroq U olib kelgan xabar rad etildi.

O'sha tarix 2001-yil 11-sentabrni, ya'ni Nyu-York shahrining ulkan binolari qulatilgan vaqtni, timsolladi. O'sha tarix Senator Blair tomonidan taqdim etilishi kerak bo'lgan birinchi yakshanba qonuni loyihasini ham o'z ichiga olgan edi. Uning yakshanbani Milliy Ibodat Kuni sifatida majburiy joriy etish borasidagi sa'y-harakatlari muvaffaqiyatsiz tugadi, biroq bu oxirgi kunlarni timsollagan muqaddas tarixning bir qismi edi. Senator Blairning qonun loyihasi shaharlardan qochish haqidagi ogohlantirish edi. 1888-yildan avval, Oq opa shaharlardan tashqarida yashash zarurati haqida gapirganda, u kelasi zamonda so'zlardi. U yaqin kelajakda Xudoning xalqi qishloq joylarga ko'chib o'tishi lozim bo'ladigan bir vaqtga ishora qilgan edi. 1888-yildan keyin esa, Oq opaning qishloqda yashash zarurati haqidagi barcha murojaatlari uning maslahatini qishloqda

bo‘lish vaqti allaqachon kelgan degan mazmunda bayon etdi. 1888-yildagi Blair qonun loyihasi, Luqo ifodalaganidek, bo‘lmasligi kerak bo‘lgan joyda yakshanbani majburiy joriy etishning alomati edi. Yakshanbani majburiy joriy etish Amerika Qo‘shma Shtatlari Kongressiga olib kirilmasligi kerak edi, chunki bu Konstitutsiyaning asosiy tamoyillaridan birini inkor etish edi.

1888 yil tarixi 2001-yil 11-sentabrda boshlangan bashoratli tarixni timsollash uchun qayd etilgan edi. 1888-yildagi Bler Billi 2001-yildagi Patriot Act’ni timsolladi. U maxluqning tamg‘asining amalda majburiy tatbiq etilishidan oldingi ogohlantirish edi. Masihga ergashayotgan hech kim 2001-yil 11-sentabrdan keyin shaharda yashab qolmasligi kerak. Bu Xudoning xalqiga qochishni ko‘rsatgan bashoratli qamal edi. Va butparast va papalik Rimining yakshanba qonunlari bilan ifodalangan, oxirgi kunlarning bashoratli modeli mavzusi bo‘lgan ikkita yakshanba qonuni mavjud bo‘lgani kabi, har ikkala yakshanba qonunidan ham oldin qochish haqidagi ogohlantirish keladi.

O‘zlarini Yettinchi kun adventistlari deb e’tirof etuvchilar uchun Patriot Act yaqinda keladigan yakshanba qonunidan oldin shaharlardan qishloqlarga qochish lozimligining bashoratli alomati sifatida tan olinishi kerak edi. Aynan o‘sha yakshanba qonunining o‘zi hali ham Bobil ichida bo‘lgan Xudoning boshqa podasi uchun har bir millat ustiga keltirilajak yakshanba majburiyati joriy etilishidan oldin Bobildan chiqib ketishning alomati edi.

“Diniy erkinlik yurti bo‘lgan Amerika vijdonni majburlash va insonlarni soxta shanbani hurmat qilishga zo‘rlashda Papalik bilan birlashar ekan, yer yuzidagi har bir mamlakat xalqi uning namunasiga ergashishga yo‘naltiriladi.” Testimonies, 6-jild, 18-bet.

Uch Ilyosning uch karra tatbiq etilishi oxirgi kunlarda Xudoning xalqining ikki toifasi borligini belgilagani kabi, Rimning uch karra tatbiq etilishi ham yakshanba qonunlarining ikkita alohida turi borligini aniqlab beradi. Qo‘shma Shtatlar “sening xalqingdagi qaroqchilar” deb da’vo qilishni istaganlar, va shuning uchun Qo‘shma Shtatlarning payg‘ambarlikdagi roli vahiyni belgilaydi, deb ta’kidlaydilar; ular Qo‘shma Shtatlarda yaqin orada keladigan yakshanba qonuni Masih O‘z xalqiga kelayotgan quvg‘indan qochish uchun ogohlantirish sifatida ko‘rsatgan vayronagarchilik jirkanchligi ekanini ilgari suradilar. Ular qamal — qochish uchun ogohlantiruvchi belgi bo‘lgan qamal — bilan, yakshanba qonunining amaldagi ijrosi boshlanib, oxirgi kunlar quvg‘inini boshlab beradigan vaqtни ifodalovchi ikkinchi qamal o‘rtasidagi farqni ajrata olmaydilar. Ular ikki guvoh asosida belgilangan farqni, ya’ni oxirgi kunlarda payg‘ambarlikni bajo keltiradigan ikkita alohida yakshanba qonuni bo‘lishi kerakligini e’tiborga olmaydilar. Shunday qilish bilan ular Qo‘shma Shtatlarda yaqin orada keladigan yakshanba qonuni Doniyor payg‘ambar tomonidan aytilgan vayronagarchilik jirkanchligi sifatida ifodalangan ogohlantirishdir, deb ta’kidlaydilar; va u shundaydir, ammo ular ta’riflagan ma’noda emas.

Amerika Qo‘shma Shtatlaridagi yakshanba qonuni hali ham Bobilda bo‘lgan Xudoning boshqa podasi uchun uning diniy hamjamiyatidan qochib chiqish haqidagi ogohlantirishdir. Shuning uchun u barcha xalqlarga majburan joriy etiladigan kelajakdagi yakshanba qonuni to‘g‘risidagi ogohlantirishdir.

“Chet elatlar Amerika Qo‘shma Shtatlarining namunasiga ergashadilar. U yetakchilik qilsa-da, shu bilan birga ayni inqiroz dunyoning barcha qismlaridagi xalqimiz boshiga ham keladi.”

Testimonies, 6-jild, 395.

Ularning da'vosi shuki, Qo'shma Shtatlardagi yakshanba qonuni Amerika Qo'shma Shtatlarini bashoratli vahiyni o'rnatadigan ramz sifatida aniqlab bermoqda, biroq Masih tomonidan berilgan qochish haqidagi ogohlantirish kontekstida, o'sha yakshanba qonuni o'n birinchi soat ishchilari uchun Bobil'dan qochishga doir butun dunyo miqyosidagi ogohlantirishni ifodalaydi.

Opa Uayt qochish haqidagi ogohlantirish bilan murojaat qilganida, u butun dunyoni qamrab oladigan yakshanba qonuni masalasini nazarda tutadi. Bu harakat Qo'shma Shtatlardagi yakshanba qonunidan boshlanadi. U Qo'shma Shtatlardagi yakshanba qonuni kelayotgan quvg'inning ogohlantirishi ekanini ko'rsatadi.

“Papalik institutini Xudoning qonunini buzgan holda majburan joriy etuvchi farmon bilan, millatimiz o'zini solihlikdan butunlay uzib qo'yadi. Protestantizm Rim hokimiyatining qo'lini ushlab uchun jarlik uzra qo'l cho'zganda, tubsizlik osha spiritizm bilan qo'l berib ko'rishganda, ushbu uch tomonlama ittifoq ta'siri ostida yurtimiz protestant va respublika boshqaruviga ega hukumat sifatidagi o'z Konstitutsiyasining har bir tamoyilini rad etganda hamda papalikning soxtaliklari va aldovlarini yoyish uchun sharoit yaratganda, ana shunda biz Shaytonning hayratomuz faoliyati uchun vaqt kelganini va oxirat yaqinligini bilishimiz mumkin.

“Rim qo'shinlarining yaqinlashuvi shogirdlar uchun Quddusning yaqinlashib kelayotgan vayron qilinishining alomati bo'lganidek, shu tarzda bu murtadlik ham biz uchun Xudoning sabr-toqati chegarasiga yetilganining, xalqimizning gunohkorligi o'lchovi to'lgani va rahm-shafqat farishtasi endi qaytib kelmaslik uchun parvoz qilmoqchi ekanining alomati bo'lishi mumkin. Shundan so'ng Xudoning xalqi payg'ambarlar Yoqubning kulfati vaqti deb tasvirlagan o'sha azob-uqubat va iztirob manzaralariga g'arq bo'ladi. Sodiq, ta'qib ostidagi zotlarning faryodlari osmonga ko'tariladi. Hobilning qoni yerdan faryod qilganidek, shahidlar qabrlari, dengiz qa'ri qabristonlari, tog' g'orlari, monastirlar dahmalari orasidan ham Xudoga nido qilayotgan ovozlari bor: 'Ey muqaddas va haqiqiy Rabbii, qachongacha Sen yer yuzida yashovchilar ustidan hukm chiqarmay va qonimiz uchun qasos olmay turasan?'” Testimonies, 5-jild, 451.

Opa Uayt Amerika Qo'shma Shtatlaridagi yakshanba qonunini ko'rsatmoqda va uni Amerika Qo'shma Shtatlari uchun sinov muddati tugaganining “alomati” deb belgilamoqda. Ammo dunyoning boshqa xalqlaridagi Xudoning xalqi ham ayni shu sinovga duch kelishi kerak. Amerika Qo'shma Shtatlaridagi yakshanba qonunidan boshlab, Mixail oyoqqa turadigan va insoniyat uchun sinov muddati yopiladigan paytgacha muayyan bir vaqt oralig'i bor. U yopilganda, “rahm-shafqat farishtasi uchib ketadi.”